

познават помежду си. Както никои не искаше царя преди две години, защото бяха свикнали с правилата, по които се надиграват и побеждават, и губят един срещу друг. И хоп - цар. Сега горе-долу вече свикнаха с царското движение, което в някакви по-малки размери се намести в играта, и се появяват, аз тук ги смятах по този вестник /"Дром громендар"-б.р./ 164 общински съветници. Естествено, че вие влизате в една утвърдена игра с утвърдени играчи и никои не ви ще. Защото нарушавате установените баланс, ако говорим политически. А ако говорим, че някой не ще да има роми във властта по други при-

Европейския съюз, а гонякъде и сега се опитва да размахва пръст на Европейския съюз и на НАТО. Само че България вече не може да го прави това и никоя група хора, която иска да се включи в някакъв установен процес не може да го прави по простата причина, че правилата вече са установени. Новопристигналият не може да ги промени. Новопристиганият ще играе по правилата така, че да се включи в процеса. Президентът Първанов не може да размахва пръст на НАТО поради простата причина, че България иска да се включи в НАТО. Ние не можем - роми, хора с увреждания - ние не можем само да размах-

ти можеш да налагаш своето присъствие. Приемайки правилата. Това са моите встъпителни политически бележки. Тоест, много лесно можем да решим нещата на този дебат - дано не ми се струват лесни, защото още не съм се събудил докрай. И така, има ли представителство, има ли голямо количество организирани хора, граждански организирани, а не на принципа на единичния протест или петиция, за да могат реално да оказват продължителен натиск в някаква посока? Политическите субекти, политическите представители на ромската общност желаят ли да играят по установените правила

ца. Защото, ако ние установим, че има някакво дискриминационно отношение към ромите, които в момента са съветници, кметове и така нататък, това няма да ни донесе нищо. Ако ние сами не се преборим с това, тоест, както каза г-н Дайнов, да се получи една хомогенна общност, която да застава зад тези хора, и в определени моменти наистина да реагира и да му каже на нашия брат, българина, че не може така... Просто, това е положението - влязъл е ромът и ще бачка. Това е, трябва да се приеме. Но за мен по-важен е въпросът дали ние всички съумяваме да превърнем личните интереси на общността в обществени. Благодаря.

общност. Едно такова участие ми се струва, че ще допринесе да се преодолее някои натрупани недостатъци през този 14-годишен преход и да се постави на масата проблемът на ромската общност. Разбира се, тук изниква един сериозен проблем. Кои и как участваха в местните избори? Кои хора попаднаха? Когато говорим за отношение на политическите партии, основните в нашата страна, и на техните представители - дали имат основание те по някакъв начин да се отнасят песимистично към нашето присъствие и към нашето участие в управлението на местната власт. Разбира се, аз в никакъв случай не приемам поведението на представителите на Самоков, с тези листовки и позиви, но това според мен не формира политиката на една сериозна политическа партия. Вероятно това е единичен случай, може и на други места да има хора, които недостатъчно оценяват голямата политика, за която става въпрос в България. За мен е по-важно, че основните политически сили в България, тихомълком може би, приеха, че е нормално ромите със своите политически партии да участват в местните избори. И за мен това е едно добро постижение. Независимо от всички недостатъци на самата изборна кампания. За мен е по-важно какво ще правят оттук нататък онези, които станаха общински съветници и ромските политически партии, които участваха... Стара Загора е модел на участие на ромите в местната власт. Какво можем да вземем от тях като положително и какво можем да установим като отрицателно в нашата бъдеща дейност... какво трябва да бъде нашето участие в бъдещите местни избори, с кого ще се коалираме по-нататък от двата големи мастодона, къде ще бъде нашето присъствие, защото наивно е, ако се опитаме да повтаряме опита на ДПС. Знаете, че и при тях има сериозни размивания, макар че се афишира друго поведение. Но и за двете големи политически

на в. "Дром громендар"

чини - дискриминационни или расистки, това е малко по-друг разговор. Но в политиката, дайте да си спомним, политиката е доста енергично занимание, на моменти преминаващо в жестокост. Нали така? Защо е така? Защото там става дума за власт. А властта е едно много странно нещо, защото то никога не става повече. Значи, парите могат да стават повече, производството може да става повече, хората могат да стават повече, щастие то може да става повече, а властта е винаги едно и също количество. Следователно, ако някой иска да има някаква власт, той трябва да я вземе от друг. И как ще ви искат? Какво правим в такава ситуация? Значи, в такава ситуация започваме да мислим къде се намира България след всичките тези години. България се намира в момента, в който по-голямата част от хората са осъзнали, че имат граждански права и човешки права. По-голямата част от хората по някакъв начин ги упражняват. По-голямата част от големите национални цели вече са влезли в политическата арена на държавата и на обществото. И България внезапно забелязва - с това се занимавам и аз през последните години, донякъде неочаквано, - че има големи групи хора, които не участват във взимането на решенията, не участват в процеса, в който всеки поставя проблемите си на националната арена. И следователно, не им се решават проблемите и не им се обръща внимание. И другите хора в обществото не знаят за какво става дума. Значи, ромите са типичният такъв слузай, най-чистият, най-характерният. Тук какво правим? Има няколко варианта. Единият вариант е да излъчваме голямо количество страсти - нещастие или агресия, или говорене, удряне с юмрук по масата и така нататък. Нещо, което България като страна се опитваше да направи с

ваме пръст и да излъчваме само страсти, защото ние трябва да се включим в процеса на взимане на решения. Как става включването в процеса на взимането на решения? По три начина. Първо, говорим за властта - значи власт. Борба за власт, ако ти имаш, друг няма. Взимаш я от някъде. Ако вие влезете в политическия процес, значи вие сте взели власт от сегашните играчи. Повтарям, те да не са луди да ви я дадат. За да играеш играта на власт, трябва другите, установените играчи, да са наясно, че ти представляваш сила. Че зад гърба си имаш тояга. Че зад гърба си имаш хиляди, добре организирани хора, които могат да правят петиции, могат да правят протести, могат реално да натискат властта за взимане на едно или друго решение. Има ли ромската общност това? Или си изяснява отношенията помежду си вече 14 години? Значи, първо, трябва да имаш сила, да е ясно, че представляваш голямо количество организирани хора. Второ, трябва да имаш уменията да играеш установената игра по-добре от вече установените играчи. Като имаш сила и като имаш умения, то започват да те уважават, да те взимат насериозно. Третото е присъствието в общественото съзнание. В медиите. Тоест, ако ти зад себе си имаш очевидно голямо количество организирани хора, граждани, ако ти като политически субект имаш знанията и уменията да играеш играта по установените правила по-добре от тези, които вече са там, значи, подчертавам, новопристиганият на политическия пазар трябва да играе играта по-добре от тези, които вече са там. И третото, ако имаш постоянно присъствие в медиите, но структурирано, а не на изблици, както става в България. Постоянно присъствие на принципа на китайската канка, тогава вече си някой, тогава ти обръщат внимание. Тогава

Участници в дебата

по-добре от сегашните играчи? И трето, има ли постоянно присъствие в медиите? Тези неща като се подредят, ще видим къде са. Благодаря.

Георги Голов:

Аз бих поставил по друг начин въпроса - дали ромите искат да имат роми във властта, което е много сериозно нещо. Имам чувството, че днеска г-н Дайнов и г-н Живко Георгиев ще бъдат някакво бюро за оплакване. Значи, ако така подходим днеска, просто няма да се случи нищо. Ще ми се да обсъдим дали нашите водачи - партийни или не знам какви още лидери ромите - съумяват на този етап да превърнат личните интереси на общността в обществени. Защото сме свидетели, че всички политически играчи в определен период от време успяват да ни разцепят като ония съчки, с които се палят печките. И според мен, днеска би трябвало да обсъждаме тези не-

Петър Георгиев:

Аз искам да честитя на всички новоизбрани общински съветници, на техните политически лидери. Това е една възможност ромите на местно равнище да участват в управлението на процесите. Всеизвестна истина е какво е състоянието на ромската

индъя

Тревожен апел от Дания

На 3 ноември 2003 година министри от Дания, Швеция, Финландия и Норвегия бяха на двудневно официално посещение в Косово за среща с представители на местните власти и на ООН по въпроса за ситуацията в Косово. Целта на срещата, всъщност, е била да се проучи какво да се прави с ромите, търсещи убежище в скандинавските страни. Ние подготвихме, че никои не е направил предложение да се отпуснат средства за безопасното им завръщане и за бъдещото им устройство в Косово. И че само е оказан натиск върху ООН и местните власти те да бъдат приети обратно, след като им се откаже бежански статус. Ще бъдем благодарни на всеки, който може да ни даде по-точна информация за това.

Ерик ТОМСЕН